Magyary Zoltán
Association on e-Government Sciences

„Adatmenedzsment a közigazgatásban”

Magyary Zoltán E-közigazgatástudományi Egyesület

www.magyary.hu

Dr. Sántha György, CMC
elnökségi tag

1888.**06.10.** – 1945.03.24.

E-közigazgatás Konferencia, IIR LIVE, 2020. június 9.

I. Fontos fogalmak: „Adat”

„Adat” (*data*):

- **Tény, elemi ismeret**, mely alkalmas a különböző emberi eszközökkel történő feldolgozásra, és **amelynek révén** – gondolkodás vagy gépi feldolgozás útján – **új ismeretek nyerhetők.**
  - *Formai értelemben* felöleli az összes, bármilyen formában hozzáférhető tényt, ismeretet, jelenjen meg az **alfabetikus**, **numerikus**, **grafikus**, **képi** vagy **akusztikus** formában.
  - *Tartalmi szempontból* az adatok mennyiségi és minőségi állítások, melyek tényszerű „**elemi**” **kiindulási pontok**, nem pedig következtetésekből levezetett (derivált) eredmények.

(*Európai Bizottság, 2007*)

- „...**az információ hordozója**,
- a **tények**, fogalmak vagy utasítások formalizált ábrázolása, amely az emberek vagy automatikus eszközök számára közlésre, megjelenítésre vagy **feldolgozásra alkalmas**.”

(*2013. évi L. törvény (Ibtv.) 1.§ (1) bek. 1. pont*)

I. Fontos fogalmak: „Információ”

„Információ” (*information*):

- Nem más, mint a **kontextusba helyezett adat**.

I. Fontos fogalmak: „Személyes adat”

„Személyes adat” *(personal data)*:

- Bármely azonosítható természetes személlyel („érintett”) kapcsolatba hozható adat – „...különösen az érintett
  - **neve**, **azonosító jele**, valamint
  - egy vagy több fizikai, fiziológiai, mentális, gazdasági, kulturális vagy **szociális azonosságára jellemző ismeret**,
- valamint az adatból levonható, az érintettre vonatkozó következtetés;”

(*2011. évi CXII. törvény (Info tv.) 3.§ 1-2. pont*)

- Magasabb szintű követelmények az EU-ban: Általános Adatvédelmi Rendelet (GDPR*)
  - adatvédelmi tisztviselő alkalmazásának előírása
  - szankciók: éves forgalom 2-4%-a, max. 10-20 millió €-s bírság

*2016/679 EU rendelet

I. Fontos fogalmak: „Magán adat”

„Magán adat” *(private data)*

Az alábbiak összefoglaló elnevezése:

- Személyes adat:
  - Különleges személyes adat
  - Bűnügyi személyes adat
- Üzleti / gazdasági adat
- Egyéb adat (nem állami, nem önkormányzati, nem üzleti adat) :
  - egyházi szervezetek
  - civil szervezetek

  működésére vonatkozó adatok

I. Fontos fogalmak: „Közadat”

„Közadat” *(public data / Public Sector Information - PSI):*

- A közszférába tartozó – közfeladatot ellátó – szervek által <u>összegyűjtött</u>, <u>előállított</u>, <u>feldolgozott</u> és <u>terjesztett</u> információk
- a közszféra a társadalmi, gazdasági, földrajzi, meteorológiai, turisztikai, vállalkozási, szabadalmi, oktatási és sok más hasonló területen folytatott tevékenysége során különböző területeken széles körben állít elő, gyűjt, reprodukál és terjeszt információkat...”

(2003/98/EK irányelv (PSI-irányelv/Információs irányelv) a közszféra információk újrahasznosításáról)

I. Fontos fogalmak: „Közérdekű adat”

„Közérdekű adat” *(public data):*

- „...**közfeladatot ellátó szerv** (vagy személy) **kezelésében lévő** és **tevékenységére vonatkozó** vagy **közfeladatának ellátásával összefüggésben keletkezett**,
- **nem** a **személyes adat** fogalma alá eső,
- bármilyen módon vagy formában **rögzített információ vagy ismeret**, függetlenül kezelésének módjától, önálló vagy gyűjteményes jellegétől, **különösen**
  - a hatáskörre, illetékességre, szervezeti felépítésre, szakmai tevékenységre, adatfajtákra, működést szabályozó jogszabályokra, gazdálkodásra, szerződésekre vonatkozó adat.”

(*2011. évi CXII. törvény 3.§, 5. pont*)

- „A személyes adatok védelméhez és **a közérdekű adatok megismeréséhez való jog érvényesülését** sarkalatos törvénnyel létrehozott, **független hatóság ellenőrzi**.”

(*Alaptörvény, Szabadság és felelősség, VI. Cikk*)

I. Fontos fogalmak: van még rengeteg…

- „elemi adat” (*partial data*)
- „statisztikai adat” (*statistics*)
- „téradat” (*geospatial data*)
- „nyílt adat” (*open data*)
- „minősített adat” (*confidental data*)
- „nagy adathalmaz” (*big data*), „szenzoros adat” (sensor data)
- „adatértéklánc” (*data value* chain)
- „adathasznosítás” (*data use*), adat-újrahasznosítás (*data reuse*)
- „adat-ökoszisztéma” (data ecosystem), „adatgazdaság” (*data economy*)
- „adatvagyon” (*data asset*)
- … stb.

I. Fontos fogalmak: „Nemzeti adatvagyon”

„Nemzeti adatvagyon”:

- „a közfeladatot ellátó szervek által kezelt
  - közérdekű adatok,
  - személyes adatok és
  - közérdekből nyilvános adatok összessége”.
- Különösen az állami és helyi önkormányzati közfeladatot ellátó szervek kezelésében lévő
  - hatósági nyilvántartási adatok,
  - jogi normákkal és egyéb szervezeti normákkal összefüggő adatok,
  - közművelődési és kulturális gyűjteményi adatok, (pl. levéltári) archívumok
  - statisztikai adatok,
  - topográfiai és más téradatok, meteorológiai adatok;
- A 38/2011. (III. 22.) Korm. rendeletben felsorolt 34 db központi nyilvántartás.

(*Ld. 2010. évi CLVII. tv. és vhr.-e*)

I. Fontos fogalmak: rendszerezés

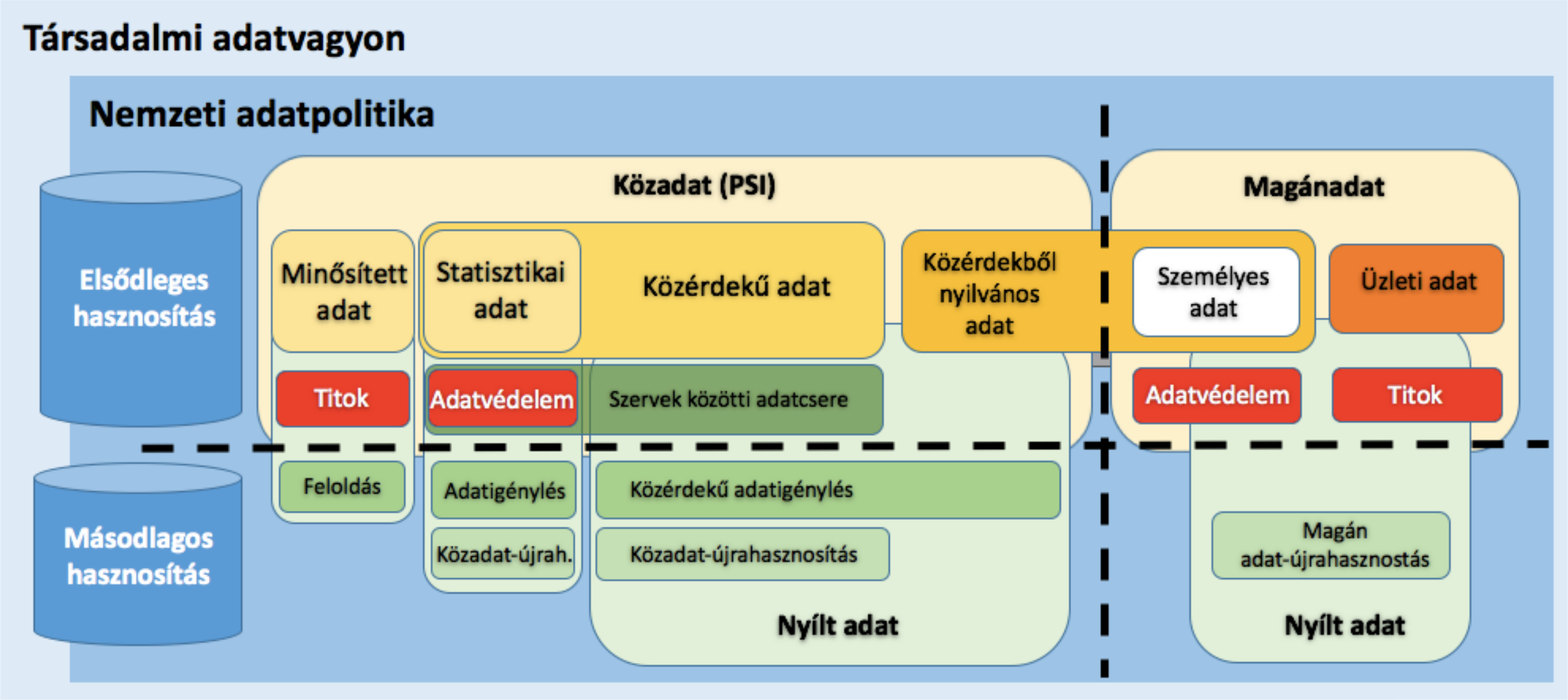

II. Stratégiai kiindulópontok

- A világ digitális leképezése („adatosítás”) a ‘60-as évektől tart, 2011-től „**adatrobbanás**”.
- Az adat ma fénysebességgel szállítható és szinte korlátlan mennyiségben tárolható.
  - Az elérhető adatok 90%-a az utóbbi 2 évben keletkezett: naponta 2,5 millió terrabyte.
- „**Az adat az új olaj**.” De fontos különbségek vannak:
  - Ez egy mindenki számára elérhető erőforrás!
  - Az adatok nem fogynak el. Ez egy ki nem meríthető, új gazdasági erőforrás!
  - Sőt, jelentőségük, értékük akkor nő meg, ha mindenki használni kezdi őket!
- Az adatok használata **felokosít**ja a korábbi eszközeinket (*smart things*), ami
  - új termékeket, új piacokat, új munkahelyeket teremt;
  - új szolgáltatásokat, új fogyasztói igényeket, új társadalmi szokásokat és kultúrákat jelent.
- Az EU-n belül a közadatok értéke megközelíti a 2000 milliárd eurót. (Capgemini, 2018)

II. Stratégiai kiindulópontok: digitális jövő

EU Digitális Stratégia, Sajtótájékoztató, 2020. február 16.
Ursula von der Leyen (elnök, Európai Bizottság)

Elkészült Magyarország Mesterséges Intelligencia Stratégiája
Palkovics László, ITM miniszter, 2020. február 18.

„Európa digitális jövője” javaslatcsomag (Brüsszel, 2020. február)

- „**Forgatókönyv**” – Hogyan válhat minden európai állampolgár hasznára a digitális társadalom?
- „**Fehér könyv**” – A mesterséges intelligencia (MI) jelentette kihívásokról és lehetőségekről
- „**Adatstratégia**” A vállalati és ipari adatok előnyös hasznosítása a gazdaságban és a közszolgáltatásokban

II. Stratégiai/szabályozási kiindulópontok

Nemzetközi adatpolitikai szakmai keretek:

- 1992: **ENSZ** (UNSC) **Statisztikai alapelvek**
  - Statisztikai célokra közigazgatási adminisztratív adatok is felhasználhatók
  - Kötelesség kiaknázni az új adatforrások felhasználásából származó előnyöket
- 1998: **EU „Zöld könyv”**: a közszféra-adatok gazdasági és társadalmi elérhetősége (open data)
- 2018: **EU Adatpolitikai Dokumentumcsomag**: közös adattér, nyílt adatportálok, interoperabilitás, MI, PPP
- 2020: **EU Adatstratégia** (vállalati adatok hasznosítása a gazdaságban, közszférában)

Magyarországi adatpolitikai szakmai keretek:

- 2016: **Fehér könyv** az adatpolitikáról (szerepmegosztás, adatkataszter, nyíltadat-portál stb.)
- 2016: **DJP 1.0-2.0**: „Digitális Állam”, nemzeti adatpolitika, közadat-újrahasznosítás, közadat-kataszter
- 2019: **Mesterséges Intelligencia Stratégia** (ITM, DJP, MI koalíció)

III. Szabályozási kiindulópontok

- **EU-s szabályozás:**
  - 2003-2019: **PSI/Nyíltadat Irányelv**: kötelezővé teszi nagy értékű adatkészletek díjmentes, számítógéppel olvasható formában, API-n keresztül történő elérhetővé tételét
  - 2007: **INSPIRE-irányelv**: 2021-től előírja a téradatok nyilvántartását és határon túlnyúló szolgáltatását
  - 2009: **EU statisztikai rendelet**: felállítja az európai statisztikai irányítási rendszert
    - 2012/504/EU Bizottsági határozat: adminisztratív adatforrások korlátozás nélkül felhasználhatók
  - 2016: **GDPR-rendelet**: 2018-től kötelező adatvédelmi szabályok a személyes adatok kezelésére
  - 2018: **FFoD-rendelet**: 2021-től tiltja a nem személyes adatok áramlását gátló lokalizációt
- **Magyarországi szabályozás:**
  - **1992. LXIII. törvény** a személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról
  - **15/1991 (IV. 13.) AB határozat**: „a személyi szám alkotmányellenes…”
  - **2007. évi CI. törvény**: döntéselőkészítéshez szükséges adatok ingyenes biztosítása
  - **Hatásvizsgálati rendszer** (Kormány Ügyrendje, Jogalkotási törvény, 16/2016. (IV. 29.) MvM rendelet)
  - **Adatvagyon törvény, Info tv., közadat törvény, Ibtv., e-ügyintézési törvény, statisztikai törvény**

IV. Problémák: tisztaság, hitelesség, hozzáférhetőség

Magyary Zoltán
Association on e-Government Sciences

OpenData Barometer

WORLD WIDE WEB FOUNDATION

Open Data Barometer: 2017. évi eredmények

	Térképek	Ingatlan adatok	Jövedelmek	Költségvetés	Közkiadások	Cégadatok	Jogszabályok	Menetrendek	Külkeresked.	Egészségügy	Közoktatás	Bűnözés	Környezet	Választások	Szerződések
Hungary	50	15	60	15	5	5	15	15	50	75	45	65	60	5	5
Létezik az adat?	🟢	🟢	🟢	🟢	🟢	🟢	🟢	🟢	🟢	🟢	🟢	🟢	🟢	🟢	🟢
Elérhető bármilyen online formában az kormányzattól?	🟢	🟢	🟢	🟢	🔴	🔴	🟢	🟢	🟢	🟢	🟢	🟢	🟢	🔴	🔴
Az adatkészlet gépileg olvasható, ill. újrahasznosítható?	🟢	🔴	🟢	🔴	🔴	🔴	🔴	🔴	🟢	🟢	🟢	🟢	🟢	🔴	🔴
Az adatok egésze gépileg olvasható, ill. újrahasznosítható?	🔴	🔴	🟢	🔴	🔴	🔴	🔴	🔴	🔴	🟢	🔴	🔴	🔴	🔴	🔴
Az adatok ingyenesen megszerezhetők?	🔴	🔴	🔴	🔴	🔴	🔴	🔴	🔴	🔴	🟢	🔴	🟢	🟢	🔴	🔴
Az adatok nyílt licencekkel érhetők el?	🔴	🔴	🔴	🔴	🔴	🔴	🔴	🔴	🔴	🔴	🔴	🔴	🔴	🔴	🔴
Frissek az adatok?	🟢	🟡	🟢	🟡	🟡	🟡	🟡	🟡	🟢	🟢	🟢	🟢	🟢	🟡	🟡
Biztosított az adatok rendszeres frissítése	🟢	🔴	🔴	🔴	🔴	🔴	🔴	🔴	🟢	🟢	🟢	🟢	🟢	🔴	🔴
Egyszerű volt információt szerezni az adatkészletről?	🟢	🔴	🟢	🔴	🔴	🔴	🔴	🔴	🟢	🔴	🔴	🟢	🔴	🔴	🔴
Biztosítanak adat azonosítókat az adatkészlet kulcselemeihez?	🔴	🔴	🔴	🔴	🔴	🔴	🔴	🔴	🔴	🔴	🔴	🔴	🔴	🔴	🔴

IV. Problémák: eltérő színvonalú ágazati adatrendszerek

- **Gyengeségek**:
  - gyenge adatszolgáltatási képesség,
  - felhasználói igények mellőzése,
  - publikálás szabályozatlansága,
  - minőségbiztosítás, módszertani leírások hiánya
  - idegennyelvűség hiánya

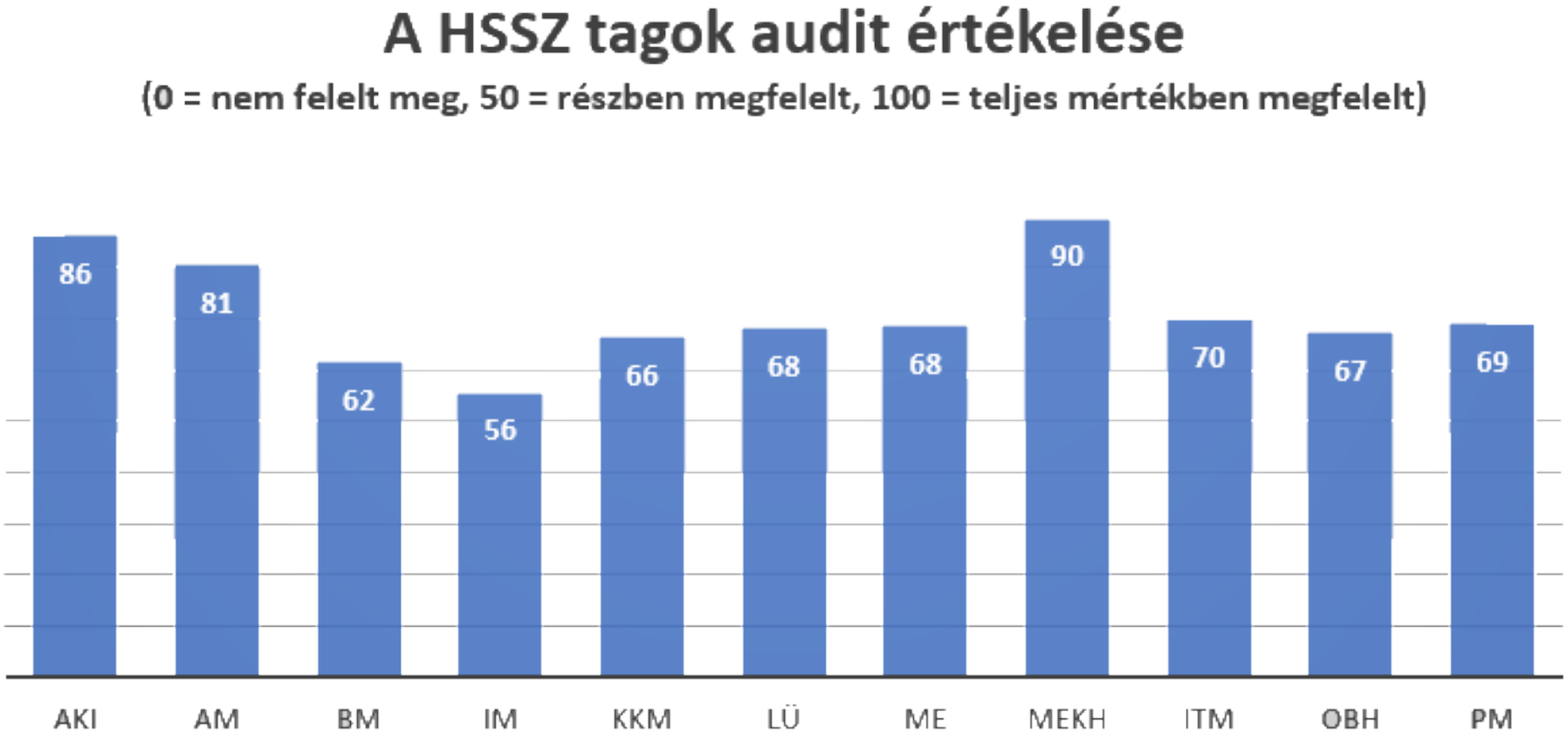

A Hivatalos Statisztikai Szolgálat 2018. évi akkreditációs vizsgálata (KSH 2018, Magyary 2019)

IV. Problémák: lebénult állami nyilvántartások

- **A személyek számát sem tudjuk…**
- **A jogi személyek nyilvántartása**
  - 9 db szervezet
  - 25 db nyilvántartásából

  ismerhető meg.
- **A természetes személyek nyilvántartása**
  - 2 db szervezet
  - 4 db nyilvántartásából

  Ismerhető meg.

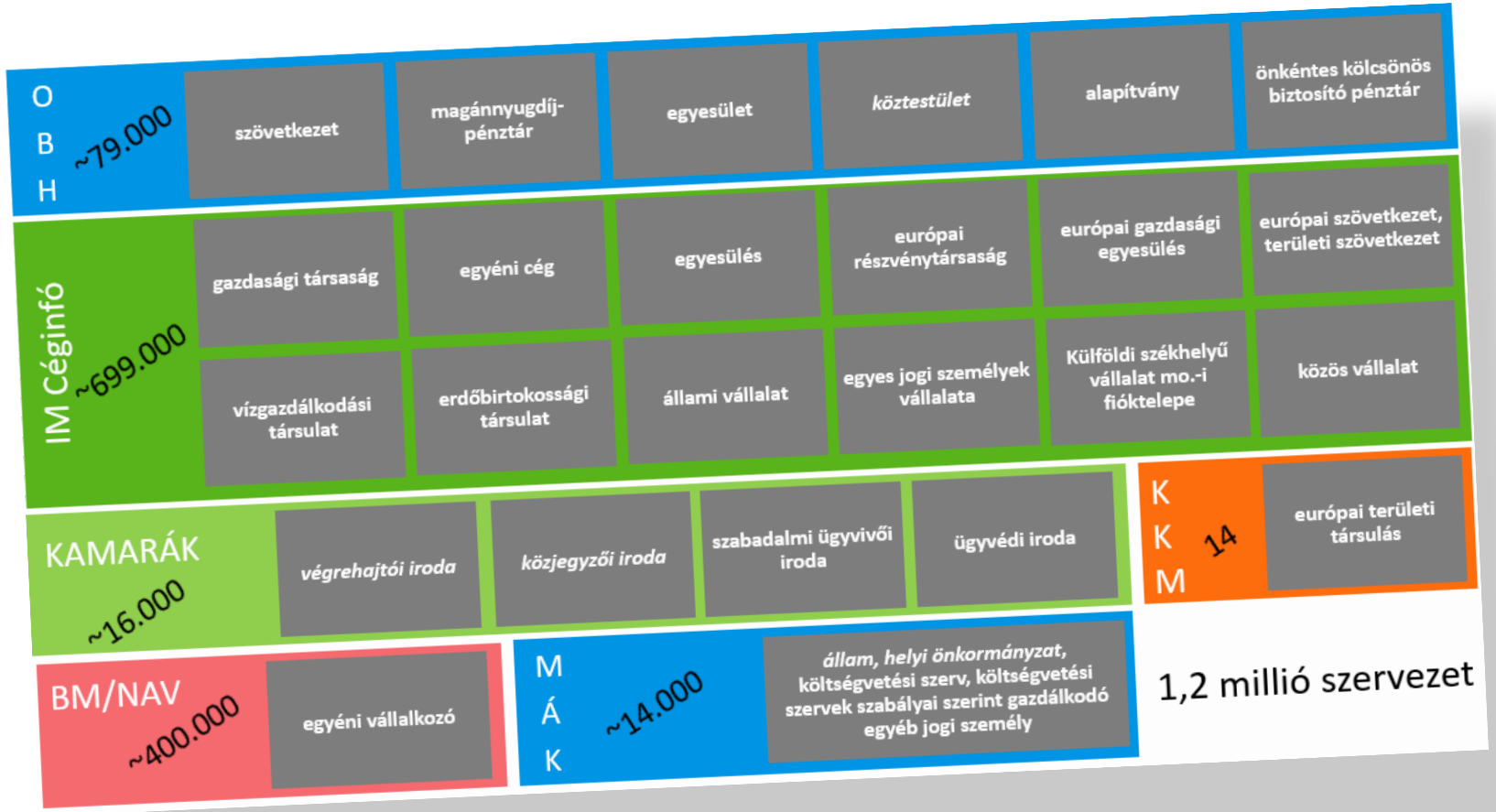

V. A közigazgatási adatmenedzsment bevezetésének lépései

1. **Adatvagyon felmérése** (közadatnyilvántartás)
2. Adatmenedzsment **koncepció** (*framework*)
   - I. Szereplők
   - II. Struktúrák
   - III. Eljárások
   - IV. Eszközök
3. **Szabályozás**i háttér megteremtése
4. **Szervezet**rendszer kialakítása (*data officer*-ekkel)
5. Általános **adat-összehangolás** kialakítása (szemantika, interop.)
6. **Törzsadat-kezelés** kialakítása
7. Nyilvántartások **konszolidálás**a (a forrásrendszerekben, „Nyilv. Kódex”)

Előfeltételek

8. Rendszeres **adatátadások**
   (akadálymentesített adatcserék, IÁSZ, KKSZB)
9. Rendszeres **adatelemzés és riportolás**
   (adattárház rendszerek, BI dashboard-ok, MI analitika… stb.)

Elsődleges adathasznosítás

10. Adatok **publikálás**a, forgalmazása

Másodlagos adathasznosítás

Magyary Zoltán
E-közigazgatástudományi Egyesület

Köszönjük a figyelmet!

santha.gyorgy@magyary.hu